Gaurapada Dāsa (trans.): Śrīmad-Bhāgavatam: A Symphony of Commentaries on the Tenth Canto, Volume 1. Chapters 1–3.

Mañjarī Devī Dāsī (Magyar Márta)

Különleges ajándékot kapott 2017-ben a szanszkrit nyelven nem értő *vaiṣṇava* közösség, amikor a Touchstone Media kiadásában megjelent a *Śrīmad-Bhāgavatam: A Symphony of Commentaries on the Tenth Canto* című sorozat első kötete.[1] A *Śrīmad-Bhāgavatam* az eredeti négy *Véda* összefoglalásaként íródott *Vedānta-sūtra* „természetes magyarázata",[2] 18.000 versből álló részletes kifejtése tizenkét énekben. A *Bhāgavatamot* a *purāṇák* közé sorolják, melyek a *Védák* tanításainak gyakorlati alkalmazását segítő ősi történelmi feljegyzések, s különleges helyet foglalnak el a szanszkrit szent szövegek között hatalmas terjedelmüknek és nagyon változatos tartalmuknak köszönhetően. India vallási és társadalmi történetét dokumentálják a korai időktől fogva, s a *Védákban* rejlő filozófiai tanítások gyakorlati alkalmazását segítik. A tizennyolc *mahā-purāṇa* közül a *Śrīmad-Bhāgavatam* kiemelkedő helyet foglal el, Caitanya Mahāprabhu[3] az összes védikus szentírás közül a legtisztábbnak és a legkiemelkedőbbnek tekintette.[4] Mivel a legtöbb védikus szentírástól eltérően a tökéletességhez vezető leggyorsabb úttal, a *bhakti-yogával*, az önzetlen, Istennek végzett odaadó szolgálattal foglalkozik, és mivel a legmagasabb rendű célként a *vraja-bhaktit*, az istenszeretet Vṛndāvanában élt legemelkedettebb szintjét írja le, és módszerként az Úr szent neveinek éneklését hangsúlyozza,[5] a *gauḍīya-vaiṣṇavák* legfontosabb szentírásuknak tekintik.

A szanszkrit nyelvű szöveghez számos *vaiṣṇava ācārya* írt kommentárt, angol nyelven azonban csak a modern kori A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda[6] magyarázatai olvashatóak,[7] illetve Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura (c.1626 - c.1708) *Sārārtha-darśinī* című magyará-

---

1 Gaurapada Dāsa (trans.): *Śrīmad-Bhāgavatam: A Symphony of Commentaries on the Tenth Canto*, Volume 1. Chapters 1–3. Touchstone Media, Kolkata, 2017. 692 oldal.

2 Természetesnek azért nevezik, mert Vyāsadeva a szerzője mind a *Vedānta-sūtráknak*, mind a *Śrīmad-Bhāgavatamnak*, minden védikus tudás lényegének. (*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.1.7 magyarázat)

3 Śrī Kṛṣna, az Istenség Legfelsőbb Személyisége legutóbbi inkarnációja, aki 1489-ben jelent meg Bengálban, s megalapította a *gauḍīya-vaiṣṇava sampradāyát* (tanítványi láncolatot).

4 *Caitanya-mata-mañjuṣā* 6.

5 Például: *Śrīmad-Bhāgavatam* 2.1.11, 11.2.39–40, 11.2.55.

6 1896-1977, A Kṛṣna-tudat Nemzetközi Közösségének (ISKCON) alapító *ācāryája.*

7 Bhaktivedanta Swami Prabhupāda a Tizedik Ének 13. fejezetéig jutott el a szöveg fordításával és kommentálásával, a további fejezeteket tanítványai fejezték be.

zata jelent meg Bhānu Swami[8] fordításában.[9] Így minden további kommentár angol nyelvű kiadása hiánypótló.

A kanadai Gaurapada Dāsa, a kötet fordítója a kiemelkedő szanszkrit tudós, Gopīparāṇadhana Dāsa[10] tanítványa, s szanszkrit nyelvi tanulmányait Indiában a Govardhana városban korábban működött *Śrīmad-Bhāgavata-vidyā-pīṭham* nevű iskolában végezte,[11] ahol az oktatás részét képezte a *Bhāgavatam*-kommentárok napi tanulmányozása Gopīparāṇadhana Dāsa útmutatásával. Gopīparāṇadhana Dāsa eltávozása után Matsya Avatāra Dāsa[12] vette át az iskola vezetését és az oktatást, és segítette Gaurapada Dāsa nyelvtani ismereteinek elmélyítését. Ő a szóban forgó kötet lektora is. Gaurapada Dāsa és Matsya Avatāra Dāsa több szövegen is dolgoztak már együtt. Fordítóként közös munkájuk Kavi Karṇapūra *Alaṅkāra-kaustubha*[13] című könyve. A szanszkrit költészet területén Gaurapāda Dāsa fordította angolra és Matsya Avatāra Dāsa lektorálta Jīva Gosvāmī *Bhakti-rasāmṛta-śeṣáját*[14] és Baladeva Vidyābhūṣaṇa *Sāhitya-kaumudīját.*[15] Gaurapada Dāsa a költészet témájában önálló kötetet is írt *Versified History of Sanskrit Poetics: The Soul is Rasa* címen. További munkái[16] a *Puruṣa-sūkta* fordítása Śaunaka kommentárjaival, Rūpa Gosvāmī *Prayuktākhyāta-mañjarī*[17] című könyvének fordítása, valamint *Viṣṇu Purāṇa, Fifth Canto: Krishna's pastimes* címen a szöveg ötödik énekének fordítása. Elkészítette a jelen írás tárgyául szolgáló sorozat további öt kötetének fordítá-

---

[8] A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda tanítványa, a Krisna-tudat Nemzetközi Közössége (ISCKON) vezető testületének tagja. Számos könyvet fordított bengáli illetve szanszkrit nyelvről.

[9] Bhānu Swami (trans.): *Śrīmad-Bhāgavatam Sārārtha Darśinī* 1–9. kötet. Sri Vaikunta Enterprises, Chennai 2008–2011.

[10] Gopīparāṇadhana Dāsa (1950-2011) az Egyesült Államokban született, a Columbia Egyetemen szerzett BA diplomát nyelvészetből, majd A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda útmutatásával, az ő tanítványaként vált szanszkrit tudóssá. Prabhupāda eltávozása után részt vett Prabhupāda *Bhāgavatam*-fordításának és kommentálásának befejezésében. Számos más munkája közül a legkiemelkedőbb Sanātana Gosvāmī *Bṛhad-Bhāgavatāmṛtájának* szanszkritról angol nyelvre való lefordítása.

[11] A Gopīparāṇadhana Dāsa által 2005-ben alapított iskola nemcsak szanszkrit nyelvtant, hanem beszélt szanszkritot, *kāvyát* (költészetet) és *nyāyát* (logikát), valamint *gauḍīya-vaiṣṇava* filozófiát is oktatott, és a diákokat *brāhmaṇikus* tulajdonságokra és az odaadás emelkedett szintjére is nevelte. Célja fordítók és lektorok kinevelése volt az ISKCON könyvkiadója, a Bhaktivedanta Book Trust számára.

[12] Az ausztrál származású Matsya Avatāra Dāsa szanszkrit tudását Yadu Dāsától, a *Harināmāmṛta-vyākaraṇa* fordítójától kapta. Hat évig tanított szanszkrit nyelvtant Govardhanánál a *Śrīmad-Bhāgavata-vidyā-pīṭhamban*, majd három évig az iskola vṛndāvanai helyszínén.

[13] Kavi Karṇapūra: *Alaṅkāra-kaustubha, The Jewel of Poetics* (trans.: Gaurapada Dāsa, Matsya Avatāra Dāsa). Ras Bihari Lāl and Sons, Vṛndāvana, 2017.

[14] Jīva Gosvāmī: *Bhakti-rasāmṛta-śeṣa* (trans.:. Gaurapada Dāsa). Rasbihāri Lāl & Sons, Vṛndāvana, 2015.

[15] Baladeva Vidyābhūṣaṇa: *Sāhitya-kaumudī* (trans.: Gaurapada Dāsa). Rasbihāri Lāl & Sons, Vṛndāvana, 2015.

[16] http://news.vrindavantoday.org/2017/07/new-publication-explores-krishna-rasa/

[17] Rūpa Gosvāmī: *Prayuktākhyāta-mañjarī* (trans.: Gaurapada Dāsa). Rasbihāri Lāl & Sons, Vṛndāvana, nd.

sát is, melyek jelenleg lektorálásra, majd kiadásra várnak.[18]

A kötetet kézbe véve felmerülhet az olvasóban a kérdés, hogy vajon miért nem a *Bhāgavatam* Első Éneke kommentárjainak fordításával kezdődik a sorozat. A könyv bevezetőjéből kiderül, hogy ennek pusztán praktikus oka van: a *Śrīmad-Bhāgavata-vidyā-pīṭham* curriculumának része volt a Tizedik Ének egyes kommentárjainak közös fordítása, így a munka egy része már készen állt. Mivel a *Bhāgavatam* olvasásának előírt rendje, hogy az Első Énektől haladjunk folyamatosan a Tizenkettedikig, e kötetet azoknak az olvasóknak ajánlom, akik az első kilenc éneket már áttanulmányozták. A Tizedik Ének a mű tetőpontja, mely Kṛṣṇa, az Istenség Legfelsőbb Személyiségének földi megjelenését és itt végzett kedvteléseit mutatja be örök társainak társaságában. Az előző énekek ismerete nélkül könnyű félreérteni az Úr emberi cselekedeteit.

A *Bhāgavatam* Tizedik Éneke 90 fejezetből áll, s a jelen kötet az első három fejezet verseihez fűzött *vaiṣṇava* kommentárok közül az alábbiakat dolgozza fel teljes terjedelmükben vagy részlegesen:

- Śrīdhara Svāmī: *Bhāvārtha-dīpikā*
- Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura: *Sārārtha-darśinī*
- Sanātana Gosvāmī: *Bṛhad-vaiṣṇava-toṣaṇī*
- Jīva Gosvāmī: *Laghu-vaiṣṇava-toṣaṇī*
- Jīva Gosvāmī: *Krama-sandarbha*
- Baladeva Vidyābhūṣaṇa: *Vaiṣṇavānandinī*
- Śrīnātha Paṇḍita: *Caitanya-mata-mañjuṣā*
- Ismeretlen szerző: *Bṛhad-krama-sandarbha*
- Bhaktisiddhānta Sarasvatī Ṭhākura: *Tathya*
- Vijayadhvaja Tīrtha: *Pada-ratnāvali*
- Vīra-Rāghava: *Bhāgavata-candra-candrikā*
- Vallabhācārya: *Subodhini*
- Śukadeva Mahārāja: *Siddhānta-pradīpa*
- Vaṁśīdhara Paṇḍit: *Bhāvārtha-dīpikā-prakāśa*
- Paṇḍit Gaṇgā: *Anvitārtha-prakāśikā*

A bevezetés felsorolja és röviden bemutatja a kötetben szereplő kommentárok szerzőit s magyarázataik sajátosságait, valamint a kommentárok prezentálásának módját. Mind a négy *vaiṣṇava-sampradāya* nézeteit is ismerteti, ami külön érdekessé teszi a szöveget.

A kötet fő részét képező három fejezetben a versek nem az ISKCON-*bhakták* által megszokott BBT-kiadás[19] szanszkrit szövegét követik, hanem Śrīdhara Svāmī *Bhāgavatamjáét*, és a verssorokat Jīva Gosvāmī alapján csoportosították versszakokká. Így a versszámok időnként eltérhetnek a BBT kiadásáétól. A szanszkrit versek latin betűs diakritikus átírását a szavankénti fordítás követi, majd a versek szintaktikai felbontását látjuk az *ācāryák* kommentárjai alapján. Ez a mondattani elemzés adja meg a versek jelentésének kulcsát. Gyakorlatilag a versben szereplő szavak prózába rendezését láthatjuk. A *Bhāgavatam* verseinek fordítá-

[18] http://news.vrindavantoday.org/2017/07/new-publication-explores-krishna-rasa/

[19] Bhaktivedanta Book Trust. A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda által alapított könyvkiadó.

sánál Gaurapada Dāsa a szöveghűségre törekszik, nem emeli be a versfordításokba a kommentárok elemeit, s amennyire az angol nyelv engedi, tükrözi a szavak szintaktikai kapcsolatát. Az értelmezéshez kiegészítésként hozzáértendő, de a versben nem szereplő szavak zárójelben jelennek meg. E kiegészítések nem a fordító önkényes betoldásai, hanem a kommentárokból átvett kifejezések. A szintaktikai felbontás után következnek maguk a kommentárok. E magyarázatok eredeti szanszkrit szövege nem szerepel a kötetben, de a bevezetésből kiderül, hogy a szerző mely kiadók mely szövegváltozatait használta. A kommentárok általában a fenti sorrendben jelennek meg, de többnyire nem teljes terjedelmükben. Mivel gyakori közöttük az átfedés, a fordító a saját megítélése szerint emel ki részeket az *ācāryák* írásaiból, s kerüli az ismétléseket. Az így kapott eredmény csodálatosan szemlélteti a *vaiṣṇava* szenteknek e magasztos szöveggel kapcsolatos változatos megvalósításait, és kétségtelenül különleges élményt nyújt.

A kötet két függeléket is tartalmaz, melyek a *Bhāgavatam* Tizedik Éneke második és harmadik fejezetének kommentárjaiban megjelenő fogalmakat és koncepciókat fejtik ki. Az első függelék a *prāṇa* szó jelentését ismerteti részletesen, a második pedig a *nirviśeśa* szó különféle használatait mutatja be. A *vaiṣṇava* teológia e két lényeges fogalmának a különféle *ācāryák* szemszögéből való értelmezése és ezen értelmezések összehangolása különleges tartalmakat tár fel.

A hiánypótló kötet egy komoly tudományos munka, s a *Bhāgavatam* Tizedik Énekének mélységeit megismerni vágyó *vaiṣṇavák* számára különleges kincs. Mivel a könyv egy sorozat első kötete, várakozással tekintünk a Tizedik Ének további fejezeteihez fűzött hasonló kommentárok elé.